

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини

Кафедра суспільних наук

Силабус навчальної дисципліни «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ»

1. Профіль дисципліни

Освітньо-наукова програма «Ветеринарна медицина»	Освітній ступінь – доктор філософії Галузь знань: 21 Ветеринарія Спеціальність: 211 Ветеринарна медицина Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки – 1, семестр – 1 Компонента освітньої програми: <i>обов'язкова</i> Цикл підготовки: <i>загально-науковий</i> Мова викладання: українська
---	--

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Шевчук Світлана Федорівна, кандидат філософських наук, доцент
Профайл викладача (-ів)	https://surl.lu/cpjhjb
Контактна інформація	номер телефону: +38 (098) 4338086 E-mail: sveta_shevchuk@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	http://185.25.118.66/course/view.php?id=298
Консультації	<i>Онлайн консультація через Viber щосереди з 13.00 до 15.00</i>

3. Анотація до дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» є формування у здобувачів вищої освіти комплексу загальних і професійних компетентностей, зокрема здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; уміння діяти в нестандартних ситуаціях і нести соціальну та моральну відповідальність за прийняті рішення; здатності до саморозвитку та реалізації власного творчого потенціалу; уміння здійснювати управління колективом у сфері професійної діяльності з урахуванням соціальних, етичних, конфесійних і культурних відмінностей.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є надання аспірантам теоретико-методологічних засад філософії науки як навчальної дисципліни; формування розуміння специфіки філософського осмислення дійсності; розвиток світоглядно-методологічної культури; стимулювання самостійних рефлексивних роздумів над актуальними філософськими та науковими проблемами, що сприятиме активізації інноваційних процесів у суспільстві та професійній діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК): **ЗК 03.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

б) спеціальних (СК): **СК 01.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері ветеринарної медицини, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень з дотриманням вимог професійної етики. **СК 04.** Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

Програмні результати навчання (ПРН): **ПРН 01.** Мати передові концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини і суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку та отримання нових знань і здійснення інновацій.

ПРН 07. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми ветеринарної медицини з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН 08. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарії та у викладацькій практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» здобувач вищої освіти повинен **знати:** багатоаспектний характер феномена науки; її соціальну сутність і функції; основні етапи та закономірності розвитку науки; складові логічної структури наукового знання; стилі наукового мислення; типологію наукових методів. Повинен **вміти:** розрізняти моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії; розрізняти принципи, закони, категорії, ідеї, теорії як елементи науки; розрізняти логіку формальну, математичну та діалектичну; співвідносити поняття методу, методології та методики; здійснювати наукову критику з точки зору етики вченого.

4. Організація навчання

4.1.Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
	Денна
Лекції	16
Практичні	24
Самостійна робота	80

4.2.Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин
			денна форма
Змістовний модуль 1. Філософія і наука. Історія розвитку науки			
1	T1	Філософія і наука. Філософія науки: предмет і функції. Специфіка та особливості філософського знання. Філософія як наука. Філософія і наука. Функції філософії в науковому пізнанні. Філософія науки як галузь знань. Виникнення, предмет і функції філософії науки.	16
2	T2	Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку. Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм (О.Конт, Дж. Ст. Мілль, Г.Спенсер. «Другий» позитивізм (Е.Мах, Р.Авенаріус): основні ідеї та причини популярності. Неопозитивізм (Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, «Віденський гурток» та ін.). Історизація філософії	14

		науки в межах постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейсрабанд).	
3	T3	Виникнення та історичний розвиток науки. Поняття науки. Проблема «дати» та місця народження науки. Рушійні сили розвитку науки: екстерналізм та інтерналізм. Періодизація розвитку науки (класична, некласична та постнекласична наука). Переднаукові погляди в давньосхідній культурі. Античний етап розвитку науки. Особливості розвитку середньовічної науки. Формування класичної науки у новоевропейській культурі. Суть наукової революції на межі ХІХ – ХХ століть та формування некласичної науки. Постнекласична парадигма науки. Синергетика.	14
Змістовний модуль 2. Наукове пізнання та закономірності розвитку науки			
4	T4	Особливості наукового пізнання та закономірності розвитку науки. Специфіка наукового пізнання. Наукові революції, їх структура та різновиди. Загальні закономірності розвитку науки. Роль наукової спільноти та наукових інститутів у формуванні й зміні наукових парадигм. Вплив інноваційних технологій і цифровізації на сучасні процеси наукового пізнання та розвиток науки.	16
5	T5	Методологічні засади наукового пізнання. Проблема методу в науці. Його структура обґрунтування та критерії науковості. Класифікація методів і форм сучасного наукового пізнання. Співвідношення методології, методики та наукової технології в сучасних дослідженнях. Методологічні помилки у наукових дослідженнях та шляхи їх попередження.	14
6	T6	Структура і динаміка наукового знання. Класифікація наук. Складові елементи логічної структури наукового пізнання. Форми наукового пошуку та розвитку знання. Взаємодія фундаментального та прикладного знання у розвитку сучасної науки. Акумуляція, трансформація та інтеграція наукового знання як чинники його динаміки.	14
7	T7	Етика науки. Етика як наука про мораль. Етичний зміст наукового знання. Моральна відповідальність вченого (проблеми «зовнішньої» етики). Етика науки як регулятор суспільної довіри. Моральна відповідальність ученого у контексті глобальних викликів. Інновації у ветеринарії та їхній етичний вимір.	16
8	T8	Наука – основа інноваційного розвитку сучасного суспільства. Особливості сучасного етапу інтеграції науки і виробництва. Роль науки у подоланні глобальних криз. Інноваційний потенціал науки. Інтеграція науки і виробництва. Наука і глобальні кризи. Соціальна відповідальність науки.	16
Разом			120

4.3.Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань і сформованості методологічних та аналітичних умінь здобувачів вищої освіти та реалізується у формах: усного та письмового опитування; оцінювання виконання практичних завдань і самостійної роботи.

Періодичний контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт, що охоплюють сукупність тематично завершених розділів навчальної дисципліни та спрямовані на перевірку системності знань і здатності до їх методологічного узагальнення.

Після завершення вивчення навчальної дисципліни застосовується **підсумковий контроль** у формі екзамену, який проводиться для всіх здобувачів вищої освіти незалежно від кількості балів, набраних за результатами поточного та періодичного контролю протягом семестру. До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі обов'язкові види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шкалу шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен – це максимум 40 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання **практичних завдань** здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних та практичних проблем курсу, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та їх зв'язок з практикою життя, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє базові знання окремих положень, не завжди пов'язуючи їх з практикою життя. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань, не розуміє їх зв'язок з практикою життя;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Модульна контрольна робота передбачає виконання 20 тестових завдань за кожний модуль письмово або в системі Moodle. За кожну правильну відповідь нараховується 0,25 бала. Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань становить 5 балів.

Самостійна робота (есе / доповідь / усне обговорення) за темою на власний вибір оцінюється за такими характеристиками:

упорядкованість – наявність логіки та послідовності викладу матеріалу (**1 бал**);
самостійність – виконання завдання без сторонньої допомоги, аргументоване висвітлення власної позиції (**1 бал**);

креативність – оригінальність, новизна, нестандартність мислення (**1 бал**); технічне оформлення – відповідність вимогам до формату, шрифту, інтервалу, параметрів сторінки чи презентації (**1 бал**);

пошук дослідника – використання наукових публікацій за темою та інтеграція їх у роботу (**1 бал**).

За наявності вищезазначених характеристик здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Підсумковий контроль (екзамен). Екзаменаційні білети з навчальної дисципліни містять два теоретичні питання. Критерії оцінювання відповіді на одне теоретичне питання (0–20 балів):

17–20 балів – повне, логічно структуроване та системне розкриття питання; глибоке розуміння філософських концепцій науки та інновацій; коректне використання науково-філософської термінології; уміння аналізувати, порівнювати підходи, робити аргументовані висновки; наведення прикладів із сучасної науки, інноваційної діяльності або міждисциплінарних досліджень;

13–16 балів – загалом повне розкриття питання з незначними неточностями; правильне розуміння основних понять і теорій; достатній рівень аргументації та логічності викладу; приклади наведені, але не завжди повністю обґрунтовані;

9–12 балів – часткове розкриття питання; поверхнєве знання теоретичного матеріалу; обмежене використання термінології; відсутність або слабка аргументація власних висновків;

5–8 балів – фрагментарна відповідь; суттєві помилки в трактуванні основних понять; відсутня логічна структура викладу; слабе розуміння філософських засад науки та інновацій;

0–4 бали – відповідь не відповідає змісту питання або відсутня; незнання базових понять і категорій дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5					5	40	100

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

5. Політики дисципліни

Політики навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському національному університеті. Здобувачам вищої освіти роз'яснюється цінність набуття нових знань, сутність, особливості та причини неприпустимості академічного плагіату (списування); вони заохочуються до самостійного виконання навчальних завдань і коректного посилання на джерела інформації у разі використання запозичених наукових матеріалів. Списування під час виконання модульних контрольних робіт та складання екзамену забороняється, у тому числі з використанням мобільних пристроїв.

Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування загальних та фахових компетентностей здобувачі вищої освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь в обговоренні ключових питань теми та виконувати необхідний мінімум навчальної роботи.

Для здобувачів з особливими потребами передбачене інтенсивне використання мобільних технологій навчання (месенджери Viber тощо, університетська дистанційна платформа Moodle) для отримання необхідної навчальної інформації та представлення виконаних завдань.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Протягом курсу дисципліни можливий розвиток автономних навичок здобувачів (обирання власної теми, що не увійшла до переліку тем самостійної роботи).

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Гула Р.В., Передерій І.Г., Вітринська О.В., Гаращенко Л.Б. Історія науки й техніки : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2020. 240 с.
2. Добронравова І. Практична філософія науки : збірка наук. праць. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.
3. Європейський словник філософії. Лексикон неперекладностей : у 5 т. / під кер. Б. Кассен ; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», Центр європ. гуманіт. дослідж. Київ : Дух і Літера, 2009. Т. 1. 576 с.
4. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
5. Методологія наукових досліджень та педагогічної діяльності : навчальний посібник. Донецьк : Донбаська державна машинобудівна академія, 2021. 256 с.

6. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
7. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с
8. Шевчук С.Ф. Філософія науки: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. 96 с.
9. Dicken P. Getting Science Wrong: Why the Philosophy of Science Matters. London : Bloomsbury, 2019. 202 p.
10. Rosenberg A., McIntyre L. The Philosophy of Science: A Contemporary Introduction. The 4th ed. London: Routledge, 2019. 294 p.
11. Shevtsov S. Ethical nodes in the philosophy of science. *Philosophy International Journal*. 2022. 5(2). 1–7. <https://doi.org/10.23880/phij-16000236>

Додаткова

1. Лук'янець В.С., Кравченко О.В., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. Київ : Центр практичної філософії, 2014. 304 с.
2. Саган К. Світ, повний демонів. Наука як свічка у п'ятні. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 384 с.
3. Світоглядні імплікації науки. Київ : Парапан, 2014. 256 с.
4. Фейерабенд П. Вибрані праці з методології науки. Київ : Парапан, 2021. 542 с.
5. Шевчук С.Ф. Віра і знання: до питання релігійності вчених. *Вісник Львівського університету ім.І.Франка. Філософсько-політологічні студії*. 2019. 23. С. 107–112.
6. Шевчук С.Ф. Аристотель – засновник науки (соціокультурні та епістемологічні детермінанти наукової програми мислителя). *Вісник Львівського університету ім. І.Франка. Філософсько-політологічні студії*. 2018. 20. С. 115–120.
7. Шевчук С. Ф. Наукове і позанаукове знання: становлення проблеми // Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ : Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 130(3). С. 247–252.
8. Шевчук С.Ф. Плюралізм у філософії та науці. *Науковий журнал «Молодий вчений»* 2017. 4(44). С. 119–124.
9. Шевчук С.Ф. Наукове і позанаукове знання: альтернатива чи діалог? *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Серія «Філософські науки»*. 2017. 1(83). С.115–119.
10. Шевчук С.Ф. Дилетантизм і «спеціалізм» у філософській концепції науки О.І. Герцена. *Вісник Львівського університету ім. І.Франка. - «Філософсько-політологічні студії»*, Випуск 27, «Видавництво Львівського університету ім. І. Франка». Львів, 2019. С.48–54. <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.27.6>
11. Шевчук С.Ф. Феофраст як засновник ботанічної науки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія*. 2020. 19. С. 74–79.
12. Шевчук С. Ф. Раціональне та інтуїтивне у поглядах на наукову творчість А. Ейнштейна // Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 лютого 2022 р.). Львів : ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2022. С. 16–20.
13. Шевчук С.Ф. До питання критеріїв науковості знання. *Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії*. 2024. 52. С. 286–292. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.36>
14. Шевчук С.Ф. Філософія Аристотеля: між схоластикою та наукою. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2021. 1(47). С.17–24.

15. Шевчук С. Ф. Френсіс Бекон як систематизатор науки. «Новий Органон» (1620) та університетська філософія : до 400-річчя виходу трактату «Новий Органон» Френсіса Бекона // Матеріали міжнародної наукової конференції (18–19 грудня 2020 р.). Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. С. 145–150.
16. Шевчук С.Ф. Проблема естетичного критерію у науковій творчості. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022.1. С.4–10.
17. Шевчук С.Ф. Точне і неточне у науковому пізнанні. *Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії*. 2023. 46. С. 210–216. <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.26>
18. Часопис «Філософська думка». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://filosof.com.ua/filosofska_dumka
19. Журнал «Філософські обрії» (Полтавський національний педагогічний університет) . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://philosobr.pnpu.edu.ua/about>
20. Stanford Encyclopedia of Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://plato.stanford.edu>
21. PhilPapers: Online Research in Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://philpapers.org>
22. Wireless Philosophy (Wi-Phi). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.wi-phi.com>
23. 1000-Word Philosophy: An Introductory Anthology. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://1000wordphilosophy.com>
24. Oxford University. Bodleian Libraries. Free Online Philosophy Resources. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libguides.bodleian.ox.ac.uk/philosophy/freeonlineresources>
25. Daily Nous: Philosophy News and Analysis. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dailynous.com>
26. Weltman D. Resources for Reading and Writing Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.danielweltman.com/resources.html>

Викладач

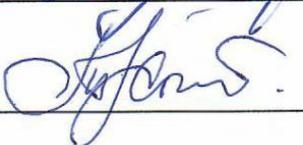
Світлана ШЕВЧУК

Завідувач кафедри суспільних наук

Володимир МУЛЯР

**Гарант ОНП
«Ветеринарна медицина»**

Тетяна КОТ